

De relatie tussen etniciteit, geslacht, cross-gender vriendschappen en middelengebruik

Een vergelijking tussen verschillende etnische groepen in Nederland

Masteronderzoek 2012-2013

Vlaardingen, 21 juni 2013

Maarten van 't Hof, 3180182

Begeleidster: Dr. G.W.J.M. Stevens

Faculteit Sociale Wetenschappen

Psychologie

Master Jeugdstudies

Universiteit Utrecht

Samenvatting

Inleiding: In het huidige onderzoek worden etnische verschillen in cross-gender vriendschappen bestudeerd en de relatie tussen cross-gender vriendschappen en middelengebruik onder Nederlandse, Marokkaanse en Turkse jongeren in Nederland. *Methode:* Voor de analyses werd een cross-sectionele dataset gebruikt afkomstig van het internationale onderzoek Health Behaviour in School-aged Children (HBSC) uit 2009. De steekproef bestond uit 6573 jongeren met een gemiddelde leeftijd van 13,7 jaar, waarvan had 92,5 procent de Nederlandse, 3,9 procent de Marokkaanse en 3,7 procent de Turkse etniciteit. *Resultaten:* Zoals verwacht hadden Turkse en Marokkaanse meisjes minder cross-gender vriendschappen dan Nederlandse meisjes. Er werden echter geen etnische verschillen in cross-gender vriendschappen gevonden bij jongens. Daarnaast kwam naar voren dat meer Nederlandse meisjes in tegenstelling tot Nederlandse jongens meer cross-gender vriendschappen hadden en sekseverschillen bij de Turkse en Marokkaanse jongeren uitbleven. Ten slotte lieten de resultaten zien dat cross-gender vriendschappen de kans op roken en drinken zowel bij jongens als meisjes aanzienlijk vergroot. Etnische verschillen werden in deze relatie niet gevonden. *Conclusie:* Er is maar in beperkte mate sprake van etnische verschillen in cross-gender vriendschappen. Aangezien de relatie tussen cross-gender vriendschappen en middelengebruik aanzienlijk is, kunnen er interventies worden ontwikkeld die speciaal gericht zijn op het verminderen van de invloed van deze vriendschappen.

Trefwoorden: cross-gender vriendschappen, middelengebruik, drinken, roken, etniciteit, etnische minderheden, adolescenten, Nederland.

Abstract

Introduction: The current study investigates the ethnic differences in cross-gender friendships and the relationship between cross-gender friendships and substance use by adolescents of Dutch, Moroccan and Turkish descent in the Netherlands. *Method:* The cross-sectional data came from international study Health Behaviour in School-aged Children (HBSC) in 2009. The sample consisted of 6573 adolescence, mean age 13,7, from which 92,5 per cent was of Dutch, 3,9 per cent of Moroccan and 3,7 per cent of Turkish descent. *Results:* As expected there where less Turkish and Moroccan girls with cross-gender friendships then there were Dutch girls. The study showed no ethnic differences in cross-gender friendships in boys. There were more Dutch girls than Dutch boys with cross-gender friendships and there were no gender differences found in the Moroccan and Turkish youth. Finally the study showed that the presence of cross-gender friendships increases the likelihood of smoking and drinking for both boys and girls. No ethnic differences were found in this

relationship. *Conclusion:* There is a limited amount of ethnic differences in cross-gender friendships. Since there is a sizable relationship between cross-gender friendships and substance use, interventions may be developed to reduce the influence of cross-gender friendships.

Keywords: cross-gender friendships, substance use, drinking, smoking, ethnicity, ethnic minorities, adolescent, the Netherlands.

Inleiding

In de adolescentie is een verschuiving in de samenstelling van de vriendengroep zichtbaar (Dunphy, 1963). In tegenstelling tot eerdere periodes in de ontwikkeling, wanneer relaties meestal bestaan uit interacties tussen vrienden van hetzelfde geslacht, wordt contact met vrienden van het andere geslacht (cross-gender vriendschappen) steeds gewoner naarmate de adolescentie vordert (Blyth et al., 1982; Poulin & Pedersen, 2007). In de leeftijd van 12 t/m 17 is dan ook een toename in het aantal cross-gender vriendschappen zichtbaar (Malow-iroff, 2006; Mrug, 2001; Poulin & Pedersen, 2007). Cross-gender vriendschappen lijken verbonden met middelengebruik bij jongeren. In verschillende onderzoeken is namelijk een positief verband gevonden tussen cross-gender vriendschappen en middelengebruik (Dick et al., 2007; Malow-iroff, 2006; Gaughan, 2006). Helaas variëren deze eerder uitgevoerde onderzoeken qua doelgroep en meetmethoden waardoor generalisatie naar de jeugd in Nederland lastig is. Daarnaast is er eerder ook geen onderzoek verricht naar de mogelijk aanwezige etnische verschillen in cross-gender vriendschappen. Deze studie onderzoekt zowel etnische als sekseverschillen in het aantal jongeren met cross-gender vriendschappen alsmede de relatie tussen cross-gender vriendschappen en middelengebruik. In deze studie zullen jongeren met een Nederlandse, Marokkaanse en Turkse etniciteit met elkaar vergeleken worden.

Etnische verschillen in cross-gender vriendschappen

Naar mijn weten is er tot nu toe geen onderzoek verricht naar etnische verschillen in cross-gender vriendschappen en het mogelijke verschil in effect op het middelengebruik. Inzicht in etnische verschillen onder jongeren is erg belangrijk in een multicultureel land als Nederland. In 2012 waren er 2.007.326 jongeren in de leeftijd van 10 tot 20 jaar, waarvan ongeveer 321.932 (16,0%) van niet-westerse afkomst (allochtonen). Al is er nog geen onderzoek gedaan naar etnische verschillen in cross-gender vriendschappen, toch zijn er theoretische aanwijzingen die doen vermoeden dat deze er zijn. Zo hebben verschillende etnische groepen verschillende regels, waarvan een aantal betrekking hebben op cross-gender vriendschappen. Zo wordt in veel moslimgemeenschappen informele interactie tussen verschillende geslachten om religieuze redenen ontmoedigd (Muslim Women's League, 1999). Brouwer (1998) stelt dat er in de Islamitische cultuur een sterke sociale controle jegens meisjes is om te zorgen dat de continuïteit in normen en waarden van de etnische groep worden bewaakt. Een deel van de normen en waarden die worden beschermd, heeft betrekking op het aangaan en onderhouden van vriendschappen met het andere geslacht. Verder wordt er in Islamitische culturen ook veel waarde gehecht aan de eerbaarheid van meisjes (Demant & Pels, 2006), wat tot uiting komt in onder andere hoofddoekjes en maagdelijkheid voor het

huwelijk. Men kan dus verwachten dat de culturele verschillen in normen en waarden van invloed zijn op de mate waarin er binnen verschillende etnische groeperingen sprake is van cross-gender vriendschappen.

In hoeverre geslacht een rol speelt in het aantal jongeren met cross-gender vriendschappen is niet duidelijk op basis van eerder onderzoek. Malow-iroff (2006) en Dick et al. (2007) vonden geen sekseverschillen in het aantal cross-gender vriendschappen, Gaughan (2006) en Mrug (2001) vonden meer cross-gender vriendschappen voor jongens en Poulin & Denault (2012) lieten zien dat deze vriendschappen meer voorkomen bij meisjes. Verder genieten binnen Islamitische gezinnen jongens meer vrijheden en zijn hun taken meer facultatief (Demant & Pels, 2006). Hierdoor is te verwachten dat er bij Islamitische groepen meer sekseverschillen aanwezig zijn dan bij de Nederlandse. Mede hierdoor is ook te verwachten dat etnische verschillen in cross-gender vriendschappen vooral bij meisjes aanwezig zullen zijn.

Relatie cross-gender vriendschappen en middelengebruik

Theoretisch gezien kan het verband tussen cross-gender vriendschappen en middelengebruik worden verklaard door o.a. de Social Learning Theory van Bandura (1986). Deze theorie gaat ervan uit dat een persoon een bepaald gedrag zal overnemen door het gedrag en de consequenties daarvan te observeren bij een ander (model). Bandura noemt dit in zijn theorie '*modeling*', maar het wordt ook wel '*imitatie*' of '*observational learning*' genoemd. De sociale leertheorie gaat ervan uit dat er vier stappen nodig zijn voor effectieve modeling: aandacht (je moet het gedrag zien), herinneren (onthouden wat geobserveerd is), reproductie (mogelijkheid om het gedrag te herhalen) en er moet motivatie zijn (goede reden) om het gedrag over te nemen. Bij cross-gender vriendschappen betekent dit dat het ene geslacht het gedrag van het andere zou imiteren. Dit gedrag hoeft echter niet per se negatief te zijn. Aangezien ook positief gedrag wordt overgenomen, kunnen cross-gender vriendschappen eveneens een beschermende factor vormen. Als we naar middelengebruik kijken, is de kans voor meisjes echter groot dat cross-gender vriendschappen een negatieve invloed hebben. Dit omdat jongens tot aan het eind van de adolescentie meer middelen gebruiken (Andrews, 2005) en meisjes dit dus zouden kunnen overnemen. Het gebruik van middelen wordt gezien bij de andere sekse en door met elkaar om te gaan wordt ook de mogelijkheid om het gedrag uit te voeren vergroot. Mrug (2011) stelt dat er eveneens sprake is van motivatie om het gedrag van de andere sekse over te nemen, omdat adolescenten het gebruik van alcohol en tabak wellicht als wenselijk en aantrekkelijk voor het andere geslacht beschouwen en zij deze middelen hierdoor ook (meer) gaan gebruiken.

Er zijn eerder verschillende onderzoeken verricht naar de relatie tussen cross-gender vriendschappen en middelengebruik. Deze resultaten waren echter inconsistent: in sommige studies werd gevonden dat cross-gender vriendschappen alleen een positieve relatie hebben met alcoholgebruik voor meisjes (Gaughan, 2006), terwijl uit andere onderzoeken bleek dat dit effect zowel voor meisjes als voor jongens gold (Dick et al., 2007; Malow-iroff, 2006; Poulin & Denault, 2012). In een studie van Mrug (2001) vond men zelfs een beschermende rol van cross-gender vriendschappen op drinkgedrag bij jongens. Malow-iroff (2006) vond een sekseverschil in de relatie tussen cross-gender vriendschappen en rookgedrag in de leeftijd 11-12. Dit onderzoek toonde aan dat meisjes van 11 en 12 jaar met cross-gender vriendschappen significant vaker roken dan meisjes die deze vriendschappen niet hebben. Voor jongens en meisjes van 12 t/m 15 jaar was dit effect niet zichtbaar. Op basis van deze onderzoeken is een positieve relatie te verwachten tussen cross-gender vriendschappen en middelengebruik bij meisjes. Door de inconsistente bevindingen bij jongens is het opstellen van onderzoekshypothesen voor deze populatie lastig.

Eén van de mogelijke oorzaken voor deze niet eenduidige resultaten bij jongens zou de leeftijd van de jongens ten tijde van het onderzoek kunnen zijn. Bij 14-jarige jongens werd een positieve relatie gevonden tussen cross-gender vriendschappen en alcohol (Dick et al., 2007). Deze positieve relatie werd ook gevonden bij 11 t/m 13-jarigen door Malow-iroff (2006) voor alcohol- en sigarettengebruik. De beschermende rol van cross-gender vriendschappen op alcoholconsumptie werd daarentegen alleen gevonden bij 17 en 18-jarige jongens (Mrug, 2011). Het onderzoek van Gaughan (2006) vond geen relatie tussen cross-gender vriendschappen en middelengebruik bij het gebruik van een grote leeftijdsrange, wat het gebrek aan bevindingen zou kunnen verklaren.

De manier waarop cross-gender vriendschappen binnen onderzoeken wordt gemeten kan eveneens verantwoordelijk zijn voor de inconsistente bevindingen uit eerder onderzoek. In de onderzoeken van Dick (2007), Malow-iroff (2006) en Poulin & Denault (2012) werd mensen gevraagd naar het geslacht van hun beste vrienden, terwijl bij Gaughan (2006) en Mrug (2001) werd gevraagd vriendschapsverbanden te maken waarbij participanten elkaar konden selecteren als vriend. Het meten van dit soort vriendschapsverbanden heeft als voordeel dat er wederzijdse vriendschappen worden gemeten. Het grote nadeel is dat er alleen vrienden kunnen worden geselecteerd binnen de steekproef (en daarmee vaak klas of school). Buitenschoolse vriendschappen worden daardoor niet gemeten. Vooral bij meisjes die vaker met oudere jongens omgaan, die doorgaans op een andere school zitten, kan dit een vertekend beeld geven in de resultaten.

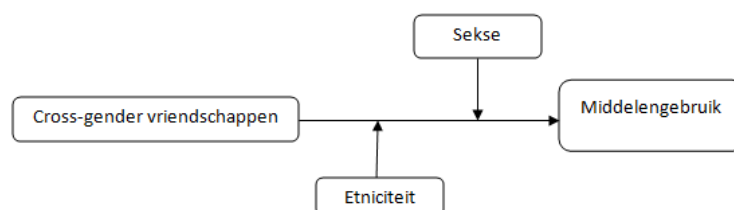
De voorgaande onderzoeken geven geen indicatie over mogelijke etnische verschillen in het effect van cross-gender vriendschappen op middelengebruik. Om eventuele verschillen in effect te

verklaren, kan worden gekeken naar de mate waarin cross-gender vriendschappen binnen een etnische groep worden geaccepteerd. De mate van acceptatie zal namelijk verbonden zijn met de mate van afkeuring die een jongere die wel cross-gender vriendschappen heeft zal ervaren. Deze afkeuring vergroot het risico op normafwijkend gedrag, zoals middelengebruik (Campo, 1992). Aangezien cross-gender vriendschappen in Islamitische culturen minder gewenst zijn, is het aannemelijk dat Islamitische jongeren met cross-gender vriendschappen een sterkere afkeuring vanuit de ouders en omgeving zullen ervaren. Deze hogere mate van afkeuring zal zorgen voor een groter risico op normafwijkend gedrag en in zijn geheel voor een sterkere relatie tussen cross-gender vriendschappen en middelengebruik.

Doelen en hypothese van de huidige studie

De huidige studie heeft twee specifieke doelen. Het eerste is om vast te stellen of er etnische verschillen zijn in het aantal cross-gender vriendschappen. Betreffende het aantal Nederlandse, Marokkaanse en Turkse jongeren met cross-gender vriendschappen wordt in deze studie verwacht alleen etnische verschillen te vinden bij meisjes (H1), waarbij islamitische meisjes minder vaak cross-gender vriendschappen hebben dan Nederlandse meisjes. Verder is de verwachting dat er sterkere sekseverschillen aanwezig zijn bij Islamitische jongeren (H2).

Het tweede doel is vaststellen of er bij elke etnische groep een relatie is tussen cross-gender vriendschappen en middelengebruik en hoe deze onderling verschillen. Zoals hierboven besproken, is het opstellen van een hypothese voor de relatie tussen cross-gender vriendschappen en middelengebruik bij jongens lastig. Aangezien de leeftijdscategorie van de jongeren in de studie van Gaughan (2006) het meest overeenkomt met de huidige studie, is voor het opstellen van de hypothese naar deze studie gekeken. Net als in de studie van Gaughan (2006) wordt bij jongens geen relatie verwacht tussen cross-gender vriendschappen en middelengebruik (H3). Voor meisjes wordt naar aanleiding van eerder onderzoek (Gaughan, 2006; Dick et al., 2007; Malow-iroff, 2006; Mrug, 2011) verwacht een positieve relatie te vinden tussen cross-gender vriendschappen en middelengebruik (H4). Als het effect van etniciteit wordt meegenomen is de verwachting dat er een sterkere relatie tussen cross-gender vriendschappen en middelengebruik wordt gevonden bij Islamitische jongeren (H5).

Figuur 1. Grafische weergave relatie cross-gender vriendschappen en middelengebruik.

Methodie

Onderzoeksgroep

In dit onderzoek wordt data gebruikt van het Health Behaviour School-aged Children (HBSC) onderzoek in Nederland uit 2009. Het HBSC-onderzoek is een onderzoek naar de gezondheid en het welzijn van scholieren, waar bijna alle Europese landen, de Verenigde Staten, Canada en Israël aan meedoen. HBSC-Nederland is een samenwerkingsverband tussen de Universiteit Utrecht, het Sociaal en Cultureel Planbureau en het Trimbos-instituut (<http://www.hbsc-nederland.nl/>). In de periode oktober/november 2009 vulden de leerlingen, na een korte uitleg over het onderzoek, de vragenlijst klassikaal en onder begeleiding van een onderzoeksassistente van het Trimbos-instituut in. Voorafgaand aan het bezoek aan de school kregen de leerlingen een brief mee voor hun ouders. Deze brief bevatte informatie over het doel van het onderzoek en de deelname van het kind.

Er werd gebruikgemaakt van een gestratificeerde aselecte clustersteekproef voor scholen in het voortgezet onderwijs. Alle scholen die regulier onderwijs verzorgen op de volgende schoolniveaus kwamen in aanmerking: VMBO basis- en kaderberoepsgerichte leerweg, VMBO gemengde en theoretische leerweg, HAVO en VWO. Er werden 154 basisscholen en 162 middelbare scholen benaderd waarvan uiteindelijk 77 basisscholen (50%) en 68 (42%) middelbare scholen meededen. Er is rekening gehouden met de spreiding van de scholen: er is gestratificeerd op stedelijkheidsniveau. In totaal hebben 7420 leerlingen de vragenlijst ingevuld, waarvan 1792 leerlingen van de basisschool en 5642 leerlingen van het voortgezet onderwijs. In dit onderzoek zijn alleen de participanten met een Nederlandse, Marokkaanse en Turkse etniciteit meegenomen. Deze sample bestond uit de 6573 jongeren waarvan 92,5 procent de Nederlandse, 3,9 procent de Marokkaanse en 3,7 procent de Turks etniciteit had. Verder was 49 procent jongen en was de gemiddelde leeftijd voor beide geslachten en uiteenlopende etnische groepen 13,7 jaar.

Instrumenten

Etnische afkomst

De etnische afkomst is bepaald op basis van het geboorteland van de respondent, diens vader en moeder. Etnische afkomst werd gemeten met twee vragen: *In welk land ben je geboren?* en *In welk land zijn je eigen vader en moeder geboren?* Hierbij is de methodiek gevolgd van het Centraal Bureau voor de Statistiek: een respondent wordt tot een andere etnische groep dan de Nederlandse gerekend als hij of zij niet in Nederland is geboren of als dat geldt voor één van beide ouders. Wanneer zowel de respondent als één van de of beide ouders in het buitenland zijn geboren, is de etnische afkomst gelijk aan het geboorteland van de respondent. Wanneer de respondent in Nederland is geboren en beide ouders in het buitenland, is het geboorteland van de moeder

bepalend. Wanneer de respondent in het buitenland is geboren maar beide ouders in Nederland, is de etnische afkomst Nederlands.

(Cross-gender) vriendschappen

Vriendschappen werden onderzocht met de vraag: *Hoeveel goede vrienden of vriendinnen heb je op dit moment?* Er kon zowel het aantal 'vrienden' (geen, 1, 2 of 3) als 'vriendinnen' (geen, 1, 2 of 3) aangegeven worden. Op de vraag werden voornamelijk extreme antwoorden gegeven (d.w.z. 0 of 3). Daarom is de variabele omgezet naar dichotome antwoorden en is cross-gender vriendschappen (ja/nee) berekend is.

Middelengebruik

Roken is gemeten met de volgende vraag: *Hoe vaak heb je in de laatste 4 weken gerookt?* Er kon gekozen worden tussen nooit, 1-2 keer, 3-5 keer, 6-9 keer, 10-19 keer, 20-39 keer, 40 keer of meer. Drinken is gemeten met de volgende vragen: *Hoe vaak heb je een alcoholhoudende drank gedronken?* Waarna bij *in je hele leven*, *in de laatste 12 maanden* en *in de laatste 4 weken* een aantal drankjes aangekruist kon worden. Er kon gekozen worden tussen 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11-19, 20-39, 40 of meer. Er is gekeken naar het aantal drankjes in de laatste 4 weken. Op beide vragen werd voornamelijk 0 geantwoord. Dit had als gevolg dat de andere antwoordmogelijkheden soms maar enkele keren gekozen werden, waardoor ze niet als continue variabele behandeld konden worden. Beide variabele (roken en drinken) zijn omgezet naar dichotome antwoorden (ja/nee).

Covariaten

In de regressie-analyses zijn als covariaten de leeftijd, het schoolniveau van het kind, en de sociaal-economische status (SES) van het gezin meegenomen. De leeftijd is gemeten in jaren en het schoolniveau is onderverdeeld in VWO, HAVO/VWO, HAVO, VMBO-t/HAVO, VMBO-t, VMBO-b/t en VMBO-b. De sociaal-economische status van de familie was onderverdeeld in de volgende categorieën: universitair, HBO, MBO, LBO, (bijna) geen opleiding, economisch actief en inactief.

Statistische analyse

Allereerst zijn Chi-kwadraat toetsen uitgevoerd om etnische verschillen in de uitkomstvariabelen cross-gender vriendschappen, roken en alcoholgebruik te onderzoeken. Etnische verschillen zijn zowel voor jongens en meisjes samen als voor beide geslachten afzonderlijk getoetst. Daarnaast zijn er Chi-kwadraat toetsen uitgevoerd om sekseverschillen in de uitkomstvariabelen cross-gender vriendschappen, roken en drinken te onderzoeken. Er is zowel in de hele steekproef als afzonderlijk

voor de verschillende etnische groepen gekeken naar sekseverschillen. Om de relatie tussen etniciteit, geslacht en cross-gender vriendschappen verder te onderzoeken is een logische regressie gedaan. Hierin is de controlevariabele leeftijd en het interactie-effect tussen geslacht en etniciteit meegenomen. Om het significant interactie-effect tussen geslacht en etniciteit te onderzoeken is als eerst voor zowel Nederlandse als Turkse jongeren een logistische regressie gedaan voor de uitkomstvariabele cross-gender vriendschappen. Hierna is voor dezelfde uitkomstvariabele zowel voor jongens als meisjes een logistische regressie gedaan. De relatie tussen cross-gender vriendschappen en middelengebruik is onderzocht door het uitvoeren van twee logische regressie-analyses; één voor de variabele roken en één voor de variabele drinken. In de regressie-analyses zijn naast de controlevariabelen geslacht, etniciteit, opleidingsniveau, sociaal economische status (SES) van de familie en leeftijd, de interactie-effecten cross-gender vriendschappen en etniciteit, en cross-gender vriendschappen en geslacht meegenomen. Om een significant interactie-effect tussen cross-gender vriendschappen en geslacht te onderzoeken is voor zowel jongens als meisjes een logistische regressie gedaan voor de uitkomstvariabele roken.

Resultaten

Etnische en sekseverschillen in cross-gender vriendschappen en middelengebruik

Er zijn Chi-kwadraat toetsen uitgevoerd om naar etnische en sekseverschillen in cross-gender vriendschappen, roken en drinken te kijken. Er zijn toetsen gedaan voor zowel de totale steekproef als afzonderlijk voor de drie etnische groepen: Nederlands, Marokkaans en Turks. Tabel 1 geeft het percentage jongens en meisjes uit de steekproef weer dat cross-gender vriendschappen heeft, rookt én drinkt.

Tabel 1

Percentage jongeren met cross-gender vriendschappen en middelengebruik

	Nederlands			Marokkaans			Turks			Totaal		
	Jongens n = 3007	Meisjes n = 3072	Totaal n=6079	Jongens n = 111	Meisjes n = 143	Totaal n=254	Jongens n = 116	Meisjes n = 124	Totaal n=240	Jongens n = 3234	Meisjes n = 3339	Totaal n=6573
CG-vriend* %	70,8	82,4	76,7	70,2	74,6	72,7	78,6	73,6	76,0	71,0	81,7	76,6
Roken %	14,7	12,8	13,8	5,4	4,2	4,7	11,3	8,1	9,6	14,3	12,3	13,2
Drinken %	35,1	30,6	32,8	4,7	5,0	4,9	13,0	4,1	8,3	33,3	28,5	30,8

* CG-vriend = Cross-gender vriendschappen

De resultaten laten zien dat 70-80 procent van de jongeren in Nederland cross-gender vriendschappen heeft, 4-15 procent rookt en dat 4-36 procent van de jongeren drinkt. Chi-kwadraat toetsen laten zien dat er geen etnische verschillen waren tussen het aantal jongeren met cross-gender vriendschappen ($\chi^2(2, N = 6302) = 2.14, p = .34$). Verschillen tussen de etnische groepen werden echter wel gevonden op rookgedrag ($\chi^2(2, N = 6507) = 20.12, p < .001$) en drinkgedrag ($\chi^2(2, N = 6393) = 143.89, p < .001$). Marokkaanse jongeren rookten het minst en Nederlandse jongeren het meest. Over het algemeen rookten en dronken Marokkaanse en Turkse minder dan Nederlandse jongeren. Wanneer etnische verschillen per geslacht werden bekeken, werden voor jongens geen verschillen gevonden in cross-gender vriendschappen ($\chi^2(2, N = 3045) = 3.23, p = .20$) maar wel in rookgedrag ($\chi^2(2, N = 3194) = 8.43, p < .02$) en drinkgedrag ($\chi^2(2, N = 3119) = 63.25, p < .001$). Marokkaanse jongens rookten en dronken het minst en Nederlandse jongens het meest. Voor meisjes werden voor cross-gender vriendschappen ($\chi^2(2, N = 3275) = 10.94, p < .01$), rook- ($\chi^2(2, N = 3313) = 11.52, p < .01$) en drinkgedrag ($\chi^2(2, N = 3274) = 80.57, p < .001$) verschillen gevonden tussen de etnische groepen. Nederlandse meisjes hadden vaker cross-gender vriendschappen en rookten en dronken meer dan Marokkaanse en Turkse meisjes. Verder rookten Marokkaanse meisjes het minst, terwijl Turkse meisjes het minst vaak dronken.

Voor de totale onderzoeksgroep werd een significant verschil gevonden tussen het aantal jongens en meisjes met cross-gender vriendschappen ($\chi^2(1, N = 6302) = 100.36, p < .001$): meisjes hadden vaker cross-gender vriendschappen dan jongens. Deze sekseverschillen bleken vervolgens alleen aanwezig te zijn bij Nederlandse jongeren ($\chi^2(1, N = 5827) = 110.15, p < .001$). Bij Marokkaanse ($\chi^2(1, N = 242) = 0.59, p = .44$) en Turkse ($\chi^2(1, N = 233) = 0.80, p = .37$) jongeren werden dus geen verschillen gevonden tussen het aantal jongens en meisjes dat cross-gender vriendschappen heeft.

Er is ook gekeken naar de sekseverschillen in middelengebruik. Hier werden verschillen gevonden in het aantal jongens en meisjes dat rookt ($\chi^2(1, N = 6507) = 5.78, p < .02$) en alcohol gebruikt ($\chi^2(1, N = 6393) = 16.91, p < .001$). Significant meer Nederlandse jongens dan meisjes bleken te roken ($\chi^2(1, N = 6014) = 4.67, p < .05$) en te drinken ($\chi^2(1, N = 5916) = 13.32, p < .001$). Bij Marokkaanse jongeren werden echter geen sekseverschillen gevonden in het rookgedrag ($\chi^2(1, N = 254) = 0.2, p = .65$) en drinkgedrag ($\chi^2(1, N = 247) = 0.01, p = .93$). Onder de Turkse jongeren waren er significant meer jongens dan meisjes die dronken ($\chi^2(1, N = 230) = 5.94, p < .02$) terwijl evenveel jongens als meisjes rookten ($\chi^2(1, N = 239) = .72, p = .40$).

Logistische regressie cross-gender vriendschappen

Om de relatie tussen etniciteit, geslacht en cross-gender vriendschappen verder te onderzoeken is een logistische regressie gedaan. In de regressie-analyse is, naast leeftijd als controlevariabele, het interactie-effect tussen geslacht en etniciteit meegenomen.

Tabel 2

Logistische regressie voor de relatie tussen etniciteit, geslacht en cross-gender vriendschappen

	Totaal (n=6302) <u>OR (95%CI)</u>
<i>Etniciteit (ref = Ned)</i>	
Marokkaans	0.62 (0.42-0.92)*
Turks	0.58 (0.38-0.88)*
Geslacht (ref = Meisje)	0.50 (0.44-0.57)*
Leeftijd	1.19 (1.14-1.23)*
<i>Geslacht* Etniciteit(ref = Ned)</i>	
Geslacht * Marokkaans	1.53 (0.85-2.74)
Geslacht * Turks	2.77 (1.49-5.17)*

* significant verschil

Tabel 2 laat na correctie voor leeftijd een significant effect zien van etniciteit ($p < .005$) en geslacht ($p < .001$) op cross-gender vriendschappen. Marokkaanse en Turkse adolescenten hadden minder vaak cross-gender vriendschappen dan Nederlandse jongeren, en meisjes hadden vaker cross-gender vriendschappen dan jongens. Ook nam het aantal jongeren met cross-gender vriendschappen toe naarmate de leeftijd van de jongeren toenam. De regressie-analyse laat ook een significant interactie-effect zien tussen geslacht en etniciteit ($p < .005$). Om te onderzoeken hoe de sekseverschillen eruitzien voor Nederlandse en Turkse jongeren zijn twee regressie-analyses uitgevoerd, één voor Nederlandse en één voor Turkse jongeren. Deze analyses lieten zien dat leeftijd een significante voorspeller van cross-gender vriendschappen is bij zowel Nederlandse 1.18 (1.13-1.23) als Turkse 1.51 (1.22-1.88) jongeren. Significante sekseverschillen zijn echter alleen aanwezig bij Nederlandse 0.50 (0.45-0.57) en niet bij Turkse 1.52 (0.08-2.85) jongeren. Deze analyse ondersteunt de eerder gevonden resultaten dat significant meer Nederlandse meisjes dan Nederlandse jongens cross-gender vriendschappen hebben en dat minder Turkse meisjes dan Turkse jongens cross-gender vriendschappen hebben. Om dit interactie-effect vanuit een andere hoek te bekijken zijn er ook regressie-analyses uitgevoerd voor de geslachten; één voor jongens en één voor meisjes. Deze lieten zien dat leeftijd een significante voorspeller is van cross-gender vriendschappen bij zowel jongens 1.24 (1.18-1.31) als meisjes 1.12 (1.06-1.18). Etniciteit is alleen een significante voorspeller van cross-gender vriendschappen bij meisjes ($p < .01$), niet bij jongens ($p = .11$). Ook deze resultaten ondersteunen de eerdere bevindingen.

De relatie tussen cross-gender vriendschappen en middelengebruik

Om de relatie tussen cross-gender vriendschappen en middelengebruik te toetsen zijn twee logistische regressies uitgevoerd. Eén voor elk van de afhankelijke variabele: roken en alcohol. In de analyses is gecorrigeerd voor geslacht, etniciteit, opleidingsniveau, familie SES en leeftijd. Ook zijn de interactie-effecten tussen cross-gender vriendschappen en etniciteit, en cross-gender vriendschappen en geslacht meegenomen.

Tabel 3

Logistische regressie voor de relatie tussen cross-gender vriendschappen en roken en alcohol

	Roken (n=4750) <u>OR (95%CI)</u>	Alcohol (n=4700) <u>OR (95%CI)</u>
Cross-gender vriendschappen	5.49 (3.20-9.41)*	2.83 (2.35-3.40)*
Geslacht (ref = Meisje)	2.63 (1.44-4.79)*	1.31 (1.14-1.51)*
<i>Etniciteit (ref = Ned)</i>		
Marokkaans	0.19 (0.10-0.36)*	0.04 (0.02-0.08)*
Turks	0.46 (0.28-0.75)*	0.09 (0.05-0.16)*
<i>Schooltype(ref = VWO)</i>		
VMBO-b	4.12 (3.12-5.44)*	1.83 (1.45-2.31)*
VMBO-b/t	1.57 (0.64-3.78)	1.87 (1.06-3.30)*
VMBO-t	2.42 (1.87-3.12)*	1.68 (1.39-2.03)*
VMBO-t/HAVO	0.70 (0.28-1.78)	1.18 (0.72-1.95)
HAVO	1.57 (1.17-2.12)*	1.65 (1.31-2.07)*
Leeftijd	1.74 (1.62-1.87)*	2.38 (2.22-2.54)*
Cross-gender vriendschappen*geslacht	0.40 (0.22-0.75)*	-

- = was niet significant in het model * = significant verschil

Zoals in Tabel 3 te zien is, zijn bij jongeren cross-gender vriendschappen positief gerelateerd aan zowel roken als drinken. Voor jongeren die cross-gender vriendschappen hebben is de kans op roken 5.49 keer groter en de kans om te drinken 2.83 keer groter dan bij jongeren zonder cross-gender vriendschappen. Zoals verwacht laat de regressie-analyse zien dat Marokkaanse en Turkse jongeren een minder grotere kans hebben om te roken en drinken dan Nederlandse jongeren. Er kwamen verder geen etnische verschillen uit de analyse naar voren. Zoals eerder uit de Chi-square analyses is gekomen, laat ook de regressie-analyse zien dat jongens een grotere kans hebben om te roken 2.63 (1.44-4.79) en drinken 1.31 (1.14-1.51) dan meisjes. Bij roken was het interactie-effect tussen cross-gender vriendschappen en geslacht significant 0.40 (0.22-0.75). Om dit interactie-effect te onderzoeken, is voor zowel jongens als meisjes een logistische regressie uitgevoerd op de uitkomstvariabele roken. Deze regressie-analyses lieten zien dat de relatie tussen cross-gender vriendschappen en roken twee keer zo sterk was voor meisjes 5.40 (3.15-9.28) als voor jongens 2.23 (1.62-3.07). De regressie-analyse laat verder nog een significant effect van schooltype en leeftijd op het rook- en drinkgedrag zien. Naarmate de leeftijd toeneemt, neemt ook het rook- 1.74(1.62-1.87) en drinkgedrag 2.38(2.22-2.54) toe en hebben jongeren op het VMBO-b een grotere kans om te roken 4.12 (3.12-5.44) en te drinken 1.83 (1.45-2.31) dan jongeren op het VWO.

Discussie

De ontwikkeling van cross-gender vriendschappen neemt tijdens de adolescentie een vlucht en dit geldt eveneens voor het middelengebruik (Duncan et al., 1995). In dit onderzoek wordt meer inzicht verkregen op de invloed van etniciteit en sekse op cross-gender vriendschappen bij jongeren, en de relatie tussen cross-gender vriendschappen en middelengebruik. Verschillende analyses wezen erop dat er alleen etnische verschillen aanwezig zijn in het aantal cross-gender vriendschappen bij meisjes, en dat meer Nederlandse dan Marokkaanse en Turkse meisjes cross-gender vriendschappen hadden. Verder werden in de studie alleen sekseverschillen gevonden in het aantal cross-gender vriendschappen bij Nederlandse jongeren, waarbij meer meisjes dan jongens cross-gender vriendschappen hadden. De resultaten laten zien dat cross-gender vriendschappen bij zowel jongens als meisjes positieve gerelateerd zijn aan alcoholgebruik en roken. Het risico op roken was voor meisjes echter aanzienlijk groter dan voor jongens. Etnische verschillen in de relatie tussen cross-gender vriendschappen en middelengebruik bleven uit.

Etnische verschillen in cross-gender vriendschappen

Het aantal gevonden etnische verschillen viel mee. Alleen bij meisjes werden etnische verschillen gevonden, waarbij Turkse en Marokkaanse meisjes minder vaak cross-gender vriendschappen hadden dan Nederlandse meisjes. Dit verschil lijkt vooral te komen door het feit dat de groep Nederlandse meisjes het grootste aantal cross-gender vriendschappen had. Hiermee is deze groep een uitschieter ten opzichte van de andere groepen in de steekproef. Het hoge aantal cross-gender vriendschappen van Nederlandse meisjes zou eventueel verklaard kunnen worden door naar de functie van deze vriendschappen te kijken. Cross-gender vriendschappen zijn een belangrijke stap in het heteroseksuele datingproces (Dunphy, 1963). Cross-gender vriendschappen verhogen de kans op heteroseksuele dating (Connolly et al., 2000) en vergroten de kans op seksueel contact voor zowel jongens als meisjes (Miller et al., 1997). Nederlandse meisjes gaan in deze leeftijd wellicht actiever op zoek naar een vriend dan Marokkaanse en Turkse meisjes. Hierdoor kan het percentage cross-gender vriendschappen juist bij deze groep hoger zijn. Het is tevens mogelijk dat de functie van cross-gender vriendschappen, zoals de rol in het datingproces, voor jongens en meisjes verschilt. Dit zou mogelijk de gevonden sekseverschillen in cross-gender vriendschappen bij Nederlandse jongeren kunnen verklaren.

Zoals verwacht werden in deze studie geen verschillen gevonden in het aantal Nederlandse, Marokkaanse en Turkse jongens dat cross-gender vriendschappen had. Het is aannemelijk dat deze jongeren dezelfde vrijheid hebben om vriendschappen met het andere geslacht aan te gaan en te onderhouden. De bevinding dat Marokkaanse en Turkse meisjes minder vaak cross-gender

vriendschappen hadden dan Nederlandse komt mogelijk doordat er in de Islamitische cultuur strengere regels bestaan betreffende vriendschappen met jongens dan in de Nederlandse. Door deze strengere regels zou het eveneens logisch zijn dat meisjes in Islamitische culturen minder vaak cross-gender vriendschappen hebben dan jongens. Dit is echter niet gevonden. Wellicht zijn de eerder genoemde sekse specifieke regels betreffende cross-gender vriendschappen in de Islamitische samenlevingen minder sterk dan verwacht. Dit zou betekenen dat er wellicht een wat gechargeerd beeld heerst over sekseverschillen binnen Islamitische culturen. Het niet vinden van sekseverschillen bij Marokkaanse en Turkse jongeren zou ook verklaard kunnen worden doordat tweede generatie Marokkanen en Turken minder aan islamitische regels hangen dan de eerste generatie (Dotinga, 2005).

Relatie tussen cross-gender vriendschappen en middelengebruik

De resultaten lieten een aanzienlijke relatie zien tussen cross-gender vriendschappen en rook- en drinkgedrag. De gevonden relaties tussen cross-gender vriendschappen en rook- en drinkgedrag waren niet in overeenstemming met de verwachtingen. Aan de hand van Gaughan (2006) was verwacht dat deze relatie alleen gevonden zou worden voor meisjes, niet voor jongens. De resultaten lieten echter zowel voor jongens als meisjes een positieve relatie zien tussen cross-gender vriendschappen en middelengebruik. Deze resultaten zijn in overeenstemming met het onderzoek van Dick et al. (2007) en Malow-iroff (2006), waarin de relatie tussen cross-gender vriendschappen en middelengebruik zowel voor jongens als meisjes werd gevonden. Toch brachten de resultaten wel een sekseverschil naar voren: de relatie tussen cross-gender vriendschappen en roken was twee keer zo sterk voor meisjes als voor jongens. Dit zou verklaard kunnen worden doordat jongens vaker roken en drinken dan meisjes (Andrews, 2005), waardoor de kans dat meisjes beïnvloed worden toeneemt. Aan de hand van deze theorie zou ook een sterkere relatie tussen cross-gender vriendschappen en drinken bij meisjes verwacht worden, maar dit kwam niet uit deze studie naar voren. Een andere mogelijke verklaring voor de gevonden sekseverschillen is dat meisjes gevoeliger zijn voor peerinvloeden dan jongens (Simons-Morton et al., 2001; Wang et al., 1995; Yeh et al., 2006). Interessant genoeg zou dit dan alleen van toepassing zijn op roken en niet op drinken.

Cross-gender vriendschappen zijn sterker verbonden met roken dan met drinken. De locatie waar deze vriendschappen plaatsvinden kan hierin een belangrijke factor zijn. Op het schoolterrein worden namelijk veel vriendschappen gevormd (Crosnoe, 2000) en is er veel contact tussen de geslachten. Op school wordt er echter meer gerookt dan gedronken (Lowry, 1999). Dit komt mogelijk doordat alcohol op scholen moeilijker verkrijgbaar is en de effecten ervan moeilijk te verbergen zijn (Finn, 2006). Het ligt daarom voor de hand dat cross-gender vriendschappen sterker

verbonden zijn met roken dan met drinken. Ondanks de gevonden sekseverschillen lijkt het hebben van cross-gender vriendschappen zowel voor jongens als meisjes een risicofactor voor middelengebruik te zijn waarmee ze elkaar dus wederzijds beïnvloeden.

Etnische verschillen in de relatie tussen cross-gender vriendschappen en middelengebruik zijn niet eerder onderzocht. Hierdoor is geen vergelijking met eerder onderzoek mogelijk. De verwachte etnische verschillen in de relatie tussen cross-gender vriendschappen en middelengebruik zijn niet gevonden, waarmee cross-gender vriendschappen een risicofactor lijkt te zijn voor zowel Nederlands, Marokkaanse als Turkse jongeren. Het lijkt erop dat hoewel er onder de Turkse en Marokkaanse jongeren over het algemeen minder wordt gedronken en gerookt, de relatie tussen cross-gender vriendschappen en middelengebruik even sterk is als bij Nederlandse jongeren. Het is mogelijk dat de sterkere afkeuring betreffende cross-gender vriendschappen binnen de Turkse en Marokkaanse gemeenschappen minder aanwezig is dan eerder gedacht, waardoor ook het risico op normafwijkend gedrag uitblijft. Waar kinderen verschillende coping stijlen hebben om met afkeuring om te gaan (Sandstrom, 2004), is het mogelijk dat er etnische verschillen bestaan in de manier waarop Nederlandse, Marokkaanse en Turkse jongeren omgaan met deze afwijzing. Hierdoor zou het kunnen dat, hoewel de afkeuring betreffende cross-gender vriendschappen groter is bij de Marokkaanse en Turkse jongeren, een andere coping stijl ervoor zorgt dat normafwijkend gedrag niet wordt verhoogd.

Beperkingen

Het onderzoek kent een aantal beperkingen. De grootste beperking is het cross-sectionele design van het onderzoek. Hierdoor is alleen aan te tonen dat cross-gender vriendschappen en middelengebruik met elkaar verbonden zijn, maar valt niet te zeggen wat oorzaak en gevolg is. Het is daardoor mogelijk dat niet cross-gender vriendschappen een risico zijn voor middelengebruik, maar dat middelengebruik een risico is voor het aangaan van cross-gender vriendschappen. Verder zijn de resultaten afkomstig van zelfrapportage waardoor vertekeningen aanwezig kunnen zijn. Het kan namelijk zo zijn dat in bepaalde groepen sprake is van onder- of overrapportage van middelengebruik. Hierdoor kunnen de resultaten vertekend zijn. Het is verder mogelijk dat de aan- of afwezigheid van sekse en/of etnische verschillen een gevolg is van uiteenlopende definities van het begrip 'vrienden'. Het zou kunnen zijn dat een jongen een meisje bijvoorbeeld pas als een vriendin bestempelt als hij regelmatig met haar omgaat, terwijl een meisje een jongen als vriend beschrijft als ze naast elkaar zitten in de klas en elkaar daarom af en toe spreken. Tussen culturen bestaan tevens verschillen in betekenis en functie van het concept vriendschappen (Krappmann, 1996). Het is daardoor mogelijk dat er etnische verschillen bestaan in wat wordt gezien als een

cross-gender vriendschapsrelatie. Hierdoor zouden er etnische verschillen kunnen zijn in de kenmerken van de gemeten cross-gender vriendschappen waardoor ze moeilijk te vergelijken zijn. Een algemenere limitatie is het gebrek aan informatie over de kenmerken van de cross-gender vriendschappen. Doordat er geen zicht is op de samenstelling van de gemeten cross-gender vriendschappen, qua leeftijd, etnische afkomst, sociaal-economische status en frequentie van contact, is het mogelijk dat er te veel onderlinge verschillen bestaan om deze vriendschappen goed met elkaar te kunnen vergelijken.

Implicaties

Deze studie zet een eerste stap in het onderzoek naar etnische verschillen betreffende cross-gender vriendschappen. Hoewel de resultaten moeten worden gezien in het licht van de genoemde beperkingen, reist de vraag of er binnen de Islamitische opvoeding wellicht minder sekseverschillen bestaan bij het aangaan van vriendschappen met het andere geslacht dan eerder gedacht. Het onderzoek geeft verder inzicht in de sterke relatie tussen cross-gender vriendschappen en middelengebruik onder jongeren in Nederland. De resultaten kunnen bijvoorbeeld worden gebruikt in de preventie van middelengebruik op de plek waar de meeste cross-gender vriendschappen worden gemaakt en onderhouden: school. Zo kunnen scholen programma's ontwikkelen die specifiek zijn gericht op het minimaliseren van het effect dat cross-gender vriendschappen heeft op middelengebruik.

Een vervolgonderzoek zou een longitudinaal onderzoek kunnen zijn, waarbij jongeren over langere tijd gevolgd worden en waarbij wordt gevraagd naar hun cross-gender vriendschappen. In het longitudinale onderzoek kunnen de cross-gender vriendschappen uitgebreider worden bekeken, door naar de aantallen en de specifieke eigenschappen van deze vriendschappen te kijken. Door kinderen al vanuit de preadolescentie te volgen kan de specifieke ontwikkeling van cross-gender vriendschappen en middelengebruik worden bepaald. Hiermee kunnen niet alleen oorzaak en gevolg worden vastgesteld, maar kan ook de relatie tussen cross-gender vriendschappen en middelengebruik worden verduidelijkt.

Referenties

- Andrews, J. A. (2005). Substance abuse in girls. In D. Bell-Dolan, S. Foster, & E. Mash (Eds.), *Handbook of behavioral and emotional problems in girls* (pp. 181–209). New York: Kluwer Academic Press/Plenum Publishers.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Blyth, D. A., Hill, J. P., & Theil, K. S. (1982). Early adolescents' significant others: Grade and gender differences in perceived relationships with familiar and non-familiar adults and young people. *Journal of Youth and Adolescence*, 11(6), 425-449.
- Brouwer, L. (1998). Good girls, bad girls: Moroccan and Turkish runaway girls in the Netherlands. In: S. Vertovec, & A. Rogers (ds.), *Muslim European Youth. Reproducing ethnicity, religion, culture* (pp.145-167). Aldershot: Ashgate.
- Campo, A. T., & Rohner, R. P. (1992). Relationships between perceived parental acceptance-rejection, psychological adjustment, and substance abuse among young adults. *Child abuse & neglect*, 16(3), 429-440.
- Connolly, J. A., Furman, W., & Konarski, R. (2000). The role of peers in the emergence of heterosexual romantic relationships in adolescence. *Child Development*, 71(5), 1395–1408.
- Crosnoe, R. (2000). Friendships in childhood and adolescence: The life course and new directions. *Social Psychology Quarterly*, 377-391.
- Demant, F., & Pels, T. (2006). Islam en gender bij Marokkaanse jongeren in Nederland. *Pedagogiek*, 26(2), 157-171.
- Dick, D. M., Pagan, J. L., Holliday, C., Viken, R., Pulkkinen, L., Kaprio, J., et al. (2007). Gender differences in friends' influences on adolescent drinking: A genetic epidemiological study. *Alcoholism: Clinical and Experimental Research*, 31(12), 2012–2019.
- Dotinga, A., 2005. *Drinking in a dry culture. Alcohol use among second-generation Turks and Moroccans: Measurements and results*. Unpublished doctoral dissertation. Erasmus University Rotterdam.
- Duncan, T. E., Tildesley, E., Duncan, S. C., & Hops, H. (1995). The consistency of family and peer influences on the development of substance use in adolescence. *Addiction*, 90(12), 1647-1660.
- Dunphy, D. C. (1963). The social structure of urban adolescent peer groups. *Sociometry*, 230-246.
- Finn, K. V. (2006). Patterns of alcohol and marijuana use at school. *Journal of Research on Adolescence*, 16(1), 69-77.
- Gaughan, M. (2006). The gender structure of adolescent peer influence on drinking. *Journal of Health and Social Behavior*, 47(1), 47–61.

- Krappmann, L. (1996). Amicitia, drujba, shin-yu, philia, freundschaft, friendship: On the cultural diversity of human relationship. In W. M. Bukowski, A. F. Newcomb, & W. W. Hartup (Eds.), *The company they keep: Friendship in childhood and adolescence* (pp. 19–40). New York: Cambridge University Press.
- Lowry, R., Cohen, L. R., Modzeleski, W., Kann, L., Collins, J. L., & Kolbe, L. J. (1999). School violence, substance use, and availability of illegal drugs on school property among US high school students. *Journal of School Health, 69*(9), 347-355.
- Malow-Iroff, M. S. (2006). Cross-sex best friendship influences on early adolescent cigarette and alcohol expectancies and use. *The Journal of Psychology, 140*(3), 209–227.
- Miller, B., Norton, M. C., Curtis, T., Hill, E. J., Schvaneveldt, P., & Young, M. H. (1997). The timing of sexual intercourse among adolescents. *Youth & Society, 29*(1), 54–83.
- Muslim Women's League. 1999. "An islamic perspective on sexuality." Los Angeles, CA: Muslim Women's League. Retrieved December 15, 2012, from http://www.mwlusa.org/topics/sexuality/sexuality_pos.html.
- Mrug, S., Borch, C., & Cillessen, A. H. N. (2011). Other-sex friendships in late adolescence: Risky associations for substance use and sexual debut? *Journal of Youth and Adolescence, 40*(7), 875–888.
- Poulin, F., & Denault, A.S. (2012). Other-sex friendships as a mediator between parental monitoring and substance use in girls and boys. *Journal of Youth and Adolescence, 41*(11), 1488–1501.
- Poulin, F., & Pedersen, S. (2007). Developmental changes in gender composition of friendship networks in adolescent girls and boys. *Developmental Psychology, 43*(6), 1484–1495.
- Sandstrom, M. J. (2004). Pitfalls of the peer world: How children cope with common rejection experiences. *Journal of Abnormal Child Psychology, 32*(1), 67-81.
- Simons-Morton, B., Haynie, D.L., Crump, A.D., Eitel, P., & Saylor, K.E. (2001). Peer and parent influences on smoking and drinking among early adolescents. *Health Education & Behavior, 28*(1),95–107.
- Wang, M.Q., Fitzhugh, E.C., Westerfield, C., & Eddy, J.M. (1995). Family and peer influences on smoking behavior among American adolescents: An age trend. *Journal of Adolescent Health, 16*(3), 200–203.
- Yeh, M.Y., Chiang, I., & Huang, S.Y. (2006). Gender differences in predictors of drinking behavior in adolescents. *Addictive Behaviors, 31*(10), 1929–1938.